

**UCHWAŁA NR VII/50/2015
RADY GMINY KOŁOBRZEG**

z dnia 29 maja 2015 r.

**w sprawie przyjęcia 3 - letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołobrzeg na lata
2015-2017**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm¹⁾.) oraz 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 roku poz. 332) Rada Gminy Kołobrzeg uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kołobrzeg na lata 2015-2017, stanowiący Załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołobrzeg.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr Julian Nowicki

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy ogłoszone zostały w Dz. U. z 2013 r. poz. 645 i 1318 oraz w Dz. U. z 2014 r. poz. 379 i 1072

3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołobrzeg na lata 2015-2017

I. Wprowadzenie

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań m.in. wspierających, wspomagających, naprawczych.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też,

założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Zgodnie z art. 176 pkt.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz.887, tekst jednolity z 2013 roku poz. 135 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Podmiotem realizującym te zadania na terenie gminy Kołobrzeg jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu. Działa on zgodnie z regulacjami prawnymi, zawartymi przede wszystkim w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z zm.). W związku z realizacją zadań wynikających ze statutu i rozeznaczonych potrzeb mieszkańców Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu, systematycznie dostosowuje strukturę organizacyjną placówki i rozszerza ofertę dla osób potrzebujących pomocy.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zasadnicze cele pomocy społecznej to:

- doprowadzenie osoby i rodziny otrzymującej pomoc do życiowego usamodzielnienia
- integrowanie ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie
- zapewnienie potrzebującym wsparcia w przezwycięzeniu trudnej sytuacji, której nie są w stanie samodzielnie pokonać i umożliwić im życie w godnych warunkach
- stworzenie zabezpieczeń finansowych dla osób pozbawionych dochodów lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym lub niepełnosprawnych
- udzielanie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznych, w tym przemocy w rodzinie.

Pomoc społeczna działa w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki egzystencji osoby lub rodziny których poziom życia obniżył się poniżej społecznie akceptowalnego minimum. Jej celem jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Pomoc społeczna ma także na celu umożliwienie osobom i rodzinom bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. To również zapobieganie powstawaniu marginalizacji osób i rodzin. Chodzi o szeroko prowadzoną profilaktykę, która należy do jednych z najtrudniejszych zadań pomocy społecznej, bowiem wymaga przeprowadzenia rzetelnej, obiektywnej diagnozy i dostosowania działań do konkretnych problemów i dysfunkcji.

Okoliczności, w których udziela się pomocy decydują o rodzaju pomocy, formie i rozmiarze udzielonego świadczenia. Przyznanie świadczenia ma za zadanie umacnianie rodziny tj. m.in. zwiększenie poczucia bezpieczeństwa finansowego, poprawienie wzajemnych relacji.

II. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Kołobrzeg.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu podejmują szereg działań wyznaczonych ustawowo. Działalność Ośrodka jest szeroka i ciągle się rozwija. Dzięki profesjonalnie wykonywanej pracy socjalnej przez każdego pracownika socjalnego i asystenta rodziny każdy klient Ośrodka może liczyć na pomoc i wsparcie w rozwiązaniu swoich problemów. Ponadto pracownicy merytoryczni innych działów Ośrodka również z ogromną dbałością i rzetelnością wykonują swoją pracę na rzecz mieszkańców Gminy Kołobrzeg. Wszyscy pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu dokładają wszelkich starań aby praca świadczona przez Ośrodek na rzecz mieszkańców Gminy była na jak najwyższym poziomie merytorycznym, etycznym i moralnym.

Ponadto pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu realizują projekty socjalne mające na celu m.in. podniesienie świadomości, wzmocnienie zdolności do pełnienia ról społecznych, pomoc w ponownej readaptacji w środowisku, szeroko ukierunkowana profilaktyka, promowanie pożądanych i akceptowanych społecznie wartości.

Szczególną uwagę zwraca się na rodziny i jej funkcjonowanie w środowisku społecznym. Dysfunkcjonalność rodzin wiąże się najczęściej z takimi zjawiskami jak: różnego rodzaju uzależnienia, przemoc domowa, problemy z pełnieniem roli rodzicielskiej, długotrwałe bezrobocie, długotrwała bądź przewlekła choroba.

Zadania ujęte w programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności celem przywrócenia zdolności do wypełniania prawidłowych ról społecznych. Program uwzględnia lokalne uwarunkowania i nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej. Nadrzędnym ich celem jest wpieranie rodziny w jej opiekuńczo - wychowawczej roli względem dzieci oraz zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej tj. odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej oraz odpowiednich środków finansowych.

I. Cel główny

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinom oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej poprzez pracę socjalną podejmowaną z rodziną przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny:

- edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie ,
- zapewnienie dzieciom z terenu Gminy Kołobrzeg opieki, która gwarantowałaby zaspokojenie ich potrzeb psychofizycznych i właściwe warunki do prawidłowego rozwoju,
- aktywizacja lokalnej społeczności na rzecz wspierania rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny.

II. Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie środowisk rodzinnych w tym:

a) rozpoznawanie - analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyny kryzysu problemów opiekuńczo – wychowawczych.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

a) objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w formie gorącego posiłku,

b) przyznanie pomocy finansowej na zakup posiłków dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych,

c) przyznanie pomocy finansowej rodzinom na dofinansowanie zakupu artykułów szkolnych oraz podręczników,

d) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne mieszkańcom Gminy Kołobrzeg,

e) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków i pomocy w naturze oraz stypendiów socjalnych.

3. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:

a) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, pedagogów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i innych specjalności,

b) kontynuowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem,

c) podejmowanie działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, poprzez organizowanie i finansowanie ze środków Gminy spotkań ze specjalistami i terapeutami różnych specjalności: warsztatów, spotkań, wykładów w ramach projektów socjalnych,

d) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny, poprzez udział w warsztatach, szkoleniach i innych formach edukacyjnych,

e) zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez:

- profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami,

f) możliwość zatrudnienia w formie umowy o pracę asystentów rodziny (obecnie zlecenie),

g) aktywnego wspierania rodziny wychowującej dzieci poprzez :

- zapobieganie sytuacjom oddzielania dzieci od rodziny,

- pomoc w odzyskaniu dzieci przez rodzinę,

- pomoc w przywracaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych ról w rodzinie ,

- współpraca z instytucjami sprawującymi pieczę nad rodziną.

4. Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych, w szczególności:

a) koordynacja działań przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym:

- bieżąca współpraca podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i młodzieży, zatem praca ta będzie realizowana poprzez powołanie grup interdyscyplinarnych w skład których będą wchodzić: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy, psycholog,

b) dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne,

c) interwencję kryzysową w rodzinie,

d) grupy wsparcia dla osób i rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

5. Pomoc w formie rodzin wspierających w szczególności:

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z najbliższego otoczenia rodziny i dziecka.

Zadania rodziny wspierającej to m.in.

a) pomoc w opiece i wychowaniu dziecka,

b) pomoc w nauce,

c) wypracowanie nawyków wspólnego spędzania czasu przez członków rodziny,

d) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,

e) kształtowanie i wypełnianie podstawowych ról społecznych,

f) prowadzenie gospodarstwa domowego w tym, oczywistych spraw dla rodziny jak: nauka gotowania sprzątnięcia, utrzymania higieny osobistej czy racjonalnego prowadzenia budżetu domowego.

Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

6. Poradnictwo specjalistyczne tj.:

Praca z rodziną jest prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego:

- pedagogicznego,

- prawnego,

- rodzinnego,

- terapii systemowej rodzin,

- treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców,

- psychoedukacja.

Nie mniej ważnym poradnictwem specjalistycznym jest praca asystenta rodziny, która prowadzona jest w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Celem asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Praca asystenta z rodziną będzie prowadzona do momentu osiągnięcia przez rodzinę założonych celów jak również przywrócenie właściwej funkcji opiekuńczo – wychowawczej w rodzinie oraz prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku.

7. Profilaktyka:

a) udział w ogólnopolskich kampaniach, których celem jest wzmocnienie podstawowej funkcji rodziny,

b) udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, mających na celu ochronę poziomu życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia,

c) propagowanie form aktywności społecznej na rzecz rodziny.

III. Adresaci programu:

Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Kołobrzeg, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze bezrobociem, niezaradnością życiową związaną z problemami opiekuńczo – wychowawczymi oraz uzależnieniami. Problemy te przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspakajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi m.in. do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej oraz wchodzenie w konflikt z prawem.

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

IV. Zasoby:

Program będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołobrzegu we współpracy z następującymi instytucjami:

- Placówki oświatowe (nauczyciele, wychowawcy i pedagodzy szkolni),

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kołobrzegu,

- Komenda Policji w Kołobrzegu ,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołobrzegu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kołobrzegu,
- Sąd i Kuratorzy Społeczni i Zawodowi,
- zakłady podstawowej opieki zdrowotnej obsługujące (leczące) mieszkańców Gminy Kołobrzeg,
- Organizacje Pozarządowe (Caritas, PCK, Stowarzyszenie Użytkowników Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej oraz ich Rodzin i Przyjaciół FENIKS),
- Parafie,
- Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Kołobrzeg,
- Sołtysi i Radni Gminy Kołobrzeg – pomoc we wczesnym identyfikowaniu rodzin przeżywających trudności.

V. Harmonogram realizacji programu:

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu. Program realizowany będzie na terenie Gminy Kołobrzeg w latach 2015-2017, będzie na bieżąco prowadzona pogłębiona diagnoza celem dostosowania działań do potrzeb rozwojowych rodzin dysfunkcyjnych.

VI. Wskaźnikami realizacji programu będą:

- liczba i formy udzielonej pomocy,
- liczba osób udzielonego poradnictwa specjalistycznego,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia,
- liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny,
- liczba rodzin korzystających ze wsparcia rodzin wspierających.

VII. Finansowanie programu:

- środki własne gminy ,
- dotacja z budżetu państwa,
- środki pozabudżetowe.

VIII. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej:

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej:
2. **30%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej:
3. **50%** na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

IX. Monitorowanie programu:

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017 w Gminie Kołobrzeg jest Wójt Gminy, który na podstawie art. 178 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, może upoważnić inną osobę w sprawach zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

Ewaluacja programu odbywać się będzie poprzez sporządzanie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań w danym roku obowiązywania programu. Sprawozdanie z realizacji programu sporządzone zostanie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych działań oraz z danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołobrzegu.

Sprawozdanie zbiorcze z realizacji Programu w danym roku przedłożone zostanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy w Kołobrzegu wraz z wnioskiem i potrzebami związanymi z realizacją zadań w danym roku.

X. Zagrożenia systemu wspierania rodziny:

- ograniczenia ze strony finansowej,
- niespójność przepisów oraz ich niedostosowanie do faktycznych potrzeb,
- zła komunikacja między różnymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny oraz z organizacjami pozarządowymi,
- brak wystarczającej oferty specjalistycznych usług.

UZASADNIENIE

W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. Nr 149, poz.887, tekst jednolity z 2013 roku poz. 135 z późn. zm.), która nałożyła na gminę obowiązek objęcia szczególną pomocą rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej. Ten obowiązek realizowany jest w oparciu o 3 – letni program wspierania rodziny, zwanym dalej Programem.